

• **El fons documental del convent de Sant Magí de la Brufaganya dipositat a l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (1518-1861)**

• **Neus Sánchez Pié***

• *Arxiu capitular de Tarragona i Arxiu Històric de l'Hospital de Sant Pau i Santa Tecla

• *nsanchez@arqtgn.cat

• **Resum:** Relació del fons documental del convent de Sant Magí de la Brufaganya conservat a l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona.

• **Paraules clau:** arxius eclesiàstics, Sant Magí de la Brufaganya.

El fons del convent de Sant Magí de la Brufaganya, dipositat a l'AHAT, va ingressar a l'arxiu durant la dècada dels anys vint del segle XX, quan Mn. Sanç Capdevila i Felip n'era l'arxiver. Seguint les anotacions que va realitzar al dietari de l'arxiu, podem seguir el recorregut que Mn. Sanç va portar a terme. Sabem, que el 10 d'octubre de l'any 1921 va arribar a l'arxiu la primera documentació de Sant Magí. Aquesta provenia del Museu Diocesà, ja que en fundar-se aquest l'any 1914 va concentrar alguns fons documentals. No seria fins a primers de maig del següent any quan, en el transcurs del seu viatge pels pobles de la diòcesi, Mn. Sanç visitarà l'arxiu i la biblioteca del convent. La documentació que hi havia va arribar a l'AHAT el dotze de juny del mateix any juntament amb una cadira de cuir del convent. Durant aquests primers anys, Mn. Sanç Capdevila va descriure'n un primer inventari.

La història del convent

El santuari de Sant Magí de la Brufaganya pertany al municipi de Pontils, en una vall formada per les serres de Pany i de Brufaganya.

Sembla ser, que en el mateix lloc ja s'hi trobava un santuari romà dels segles III-IV dC ja que es creia que va ser allí on el sant fou martiritzat i sepultat després d'haver escapat de Tarragona, tot i que d'aquest suposat santuari no n'ha quedat cap rastre.

No serà fins l'any 1204 que no trobem la primera referència documental sobre l'existència del santuari, Guerau de Montagut i Ponçeta, la seva muller, l'esmenten en el seu testament.

Sembla, doncs, que en aquella contrada s'hi va acabar construint una ermita que per aquell temps era sufragània de Montagut. A aquesta ermita en trobem una referència explícita l'any 1363¹.

Durant els anys 1204-1603 el santuari era un ermitatge forà de la parròquia de Rocamora. Els principals historiadors que van estudiar la història del convent, Mn. Joan Segura² i Mn. Sanç Capdevila i Felip, divideixen aquesta etapa de 400 anys en dues, l'etapa dels ermitans i l'etapa dels beneficiats.

Durant la primera etapa s'hi va instal·lar un ermità que anava pels pobles i masies a captar almoïna per a la sustentació del santuari.

Durant aquests anys, la noble casa dels Cervelló va fer diverses donacions a l'ermita. L'any 1524 Estefania de Cervelló hi va fundar una germandat de Sant Magí, a favor de la qual va aconseguir que vint cardenals concedissin una multitud d'indulgències als qui confessats i combregats, visitessin la capella i hi fessin almoïna els dies de Sant Magí, Nadal, Anunciació, Assumpció de Maria i Sant Joan Evangelista³.

El trenta de maig de 1524 hi va fundar un benefici, moment en què s'inicia l'etapa dels beneficiats. Durant aquesta etapa el santuari va obtenir un increment extraordinari. El beneficiat, amb la col·laboració dels almoïners, va dur a terme una gran obra de difusió de les meravelles del sant taumaturg venent aigua miraculosa de la font per als malalts, terra de la cova, imatges del sant, etc. Aquesta obra va popularitzar la devoció pel sant a gran part del territori fet que va suposar la peregrinació d'un gran nombre de malalts motiu pel qual s'hi va construir un hostel-hospital.

L'any 1603 els barons de la Llacuna, patrons del santuari, determinaren donar la casa, hospital i benefici als religiosos de sant Domènec perquè hi fundessin un convent. Els religiosos van començar a regentar el santuari el 31 d'octubre del mateix 1603 i dos anys més tard es va instituir com a priorat (1605). Els religiosos dominics van habitar el convent fins l'any 1835 quan uns revoltats el van assaltar i van matar als monjos que hi habitaven. Durant els 232 anys d'existència, el convent va millorar els seus serveis i dependències. L'hostal es va engrandir així com també va créixer l'afluència de peregrins i de retruc les festes i l'afluència de gent⁴. Durant el segle XVIII, a més, s'estava construint la nova església⁵. Això no obstant, també va patir els aldarulls que alteraven la política del país. Durant la Guerra del Francès les tropes franceses van ocupar el convent tres dies l'any 1809. A més, els religiosos van abandonar el convent un temps per seguretat. Això no obstant, l'edifici no va patir danys notables. Més tard, durant els anys del Trienni liberal (1820-1823), el recinte es va tornar a veure afectat. En un primer moment, es va privar als regulars poder vestir hàbit, finalment, es van suprimir tots els monestirs a excepció d'uns pocs. El de Sant Magí es va poder salvar, però tanmateix, els dies 15 de setembre i 26 de novembre el convent fou saquejat per uns grups de revoltats. Malgrat això, la vida al convent va poder continuar fins l'any 1835, quan un altre grup d'exaltats va entrar al convent matant a tots els monjos que es trobaven al seu pas, i robant totes les coses que estimaven de valor. El prior, el pare Domingo Janer, va quedar malferit i va ser ell mateix qui l'any 1841 va retornar la vida a l'església, aquest cop funcionant només com a parròquia.

Santuari de Sant Magí de la Brufaganya. Municipi de Pontils.

El fons

La catalogació del fons es va iniciar el mes d'octubre de l'any 2012 ja que gràcies al conveni signat entre EMATSA i l'AHAT per catalogar, restaurar i digitalitzar els fons documentals del convent de Sant Magí de la Brufaganya i l'església de Sant Magí del Portal del Carro de Tarragona, dipositats a l'AHAT.

El fons consta de 273 unitats documentals, entre les que hi trobem 247 en 11 unitats d'instal·lació i 25 pergamins. Tota la documentació s'ha catalogat mitjançant la classificació en sèries. La totalitat del fons es troba en bon estat de conservació. Els 25 pergamins que foren restaurats pel Taller de Restauració de Documents Gràfics del Monestir de Sant Pere de les Puel·les de Barcelona l'any 2012.

Administració

Aquesta sèrie la formen 25 unitats documentals i conté la documentació més directament relacionada amb l'orde. Així doncs, hi podem trobar documentació dels religiosos del convent al llarg dels segles XVIII i XIX, els beneficiaris del benefici de Sant Magí, o la correspondència emesa i rebuda des del convent. També s'hi conserven els antics inventaris de la documentació d'arxiu realitzats pels frares.

Govern

Juntament amb la sèrie Administració econòmica, aquesta és una de les sèries que conté més documentació i, a la vegada, més diversa.

En un total de 37 unitats documentals es preserva la documentació relacionada amb la fundació del convent, amb l'orde dels dominics, les actes i consells, els privilegis, els miracles, els actes religiosos i les indulgències⁶ de les què gaudia el convent.

Administració econòmica

En aquest apartat s'inclou tot allò referent al manteniment econòmic de la institució, i està dividit amb les subsèries economia i patrimoni. L'apartat economia el conformen 91 unitats documentals, entre les que hi podem localitzar les despeses ordinàries, les celebracions, les primícies, etc.

En l'apartat de patrimoni s'inclou la documentació relacionada amb els béns patrimonials del convent, així com també els contractes d'arrendament de les seves propietats i les donacions.

Confraries

Eren dues les confraries fundades al convent. Per una banda la confraria de Sant Magí i per l'altra la del Roser. Les dues van tenir el seu període de major esplendor durant el segle XVIII.

D'aquesta última s'ha conservat el llibre on apareixen anotats els confreres que la formaven.

Notarial

Aquesta sèrie la integren les subsèries testaments, procures, capítols matrimonials, processos i manuals notarial.

Episcopal

En la sèrie episcopal s'hi inclouen dos decrets de visita efectuats per l'arquebisbe Juan Lario i Lancis (1764-1777) així com també la concessió de llicències als frares per poder captar i demanar almoina a les diferents diòcesis catalanes. A més, també hi trobem les llicències per poder erigir una capella a la font del convent.

Judicial

La majoria d'aquesta documentació són requestes als batlles de la Llacuna, també inclou un interrogatori.

Vicariat i oficialat eclesiàstic

Aquesta sèrie inclou dues llicències matrimonials concedides al segle XVIII, concretament als anys 1726 i 1731.

Baronial

La sèrie baronial comprèn els bans i edictes publicats que afectaven al convent.

Sagramentals

Aquesta sèrie només la constitueixen dos volums. Un és una còpia del segle XVIII d'un llibre de baptismes iniciat al segle XVI i l'altre un volum de proclames matrimonials dels segles XVII i XVIII.

Apèndix documental⁷

Transcripció parcial del «Llibre en lo qual estan continuats alguns advertiments per al bon govern de aquesta sancta casa y convent de Sant Magí», AHAT.- Fons del convent de Sant Magí de la Brufaganya. Volum primer (1603-1789). C. 4. Núm. 8.

Advertiments aserca de la segona part important de la santa casa que és lo rebost

Van tan lligadas y convé que vajan tant consonants estes tres parts de casa, la iglésia, lo rebost y los aposentos, que si en alguna d'elles y ha tal per bé que estigan les demás en son punt és no fer res y axí, per bé que-s acudís a la iglésia al culto divino y a la administració dels sachramens, si en lo rebost faltasen les provisions serien notar de casa de poch concert.

Ítem nota que en lo rebost y ha de haver dues maneres de provisions, unes comunes y generals per a pobres y per a richs, com són pa, vi, carn, tonyina, oli, arròs, pebre, sal y vinagre y com a tals se ha de procurar tinga sempre d'elles lo reboster abundantia. Altres provisions y ha que no-n demanan sino qui y qui, y d'estes es bé ni aja perque pogan acudir al gust de tots y diga que en Sant Magí si troba de tot ab los diners que és tot lo que-s pot desijar y axí serà be y aja sèmola, farro, sirones, faves plomades, amidó y coses semblants y d'estes en poca cantitat basta un pot de cada cosa, sols per a que vejan que ni ha suchre, dragea, carabatsat, agulles de tota manera.

Ítem nota que y ha altres coses de que convé vaja molt abundant lo rebost que son les que la casa té per consuetut provehir gratis y sens que la gent ho pague

com és sal y vinagre, plats y scudelles, olles, cobertores, cassoles, plats de foch grans y xichs, y estos nets, que les scalfetes y lo vidre, ampolles canadelles, tasses, brocals, salers y cosetes semblants, toca al aposentador tenir la gent provehida particularment en los aposentos com també de cànters uberts y no tancats en ninguna manera perquè és cert que tots los se'n aportan plens de aigua de sant Magí.

Ítem nota una regla general que ha de tenir lo reboster, y és procurar estar provehit de tot allò que és menester per a donar a dinar y a sopar a una cavalcada de gent principal axí de vins com de manteniments y coses de menjar que per principis y que per postres, axí en dia de carn com també en dimecres y dissapte y dies de dejuni, porque de ordinari los tals demanan que y ha per a menjar, y respondre ab una arenga de coses.

Ítem nota que serà bé tinga de les provisions que-s salvan per a postres com és ara olives, formatge, nous, pinyons, amelles y avellanes torrades, y de assò més, pances drageas, carabaçat, citronat menos.

Ítem per a ensaladas, fenolls marins, tàperes, pomes y altres coses semblants.

Ítem ha de tenir sempre bona abundàntia de sabó perquè a més de que no-s gasta y cada dia ne deman les novenarios per al convent ne ha menester molt.

Ítem nota que si a totes les cases convé molt se fassen les provisions de les coses a sos temps a ninguna més que a esta y la rahó és perquè com se'n despedex en molta quantitat poria ser molta la pèrdua com ho pot ser la ganància.

Ítem nota que la provisió del blat que vuy se fa y és menester, axí per al rebost com també per al convent y mossos, és de unes tres centes quarteres abans més que manco y sempre que-s pugan proveheir més serà millor porque quant ve a mitg agost, quant comensa lo concurs de la gent ab lo blat nou, se menja de ordinari mal pa havent-lo menjat tot l'any molt bo.

Ítem de sivada són menester de trescentes fins en quatre centes quarteres per a casa y fora casa tenint quatre matxos com los té la casa vuy.

Ítem nota que-s gastan en lo rebost de quaranta fins en sinquanta càrregues de ví axí de blanch com de claret y vermell, però més de claret si és bo.

Ítem nota que la provisió de l'oli convé se fassa en lo camp que-l fan a taló, o ahont sia millor y més barato, perquè no-s gasta sinó per a menjar y axí convé sia del millor que-s tropia, com de totes les demés coses.

Ítem nota que los moltons que-s tallan en any de abundàntia y que sian bons són cent setenta o cent vuytanta poch més poch manco y advertesca que sempre que-ls poran comprar d'esta montanya serà millor perquè no-s enyoran y en la compra dels moltons han de estar mes advertits que en ninguna porque com se compran a caps un sou mes o manco en tota la compra és molt, y de qualsevol manera convenen moltons de la terra y negres.

Ítem nota que quant compraran si agradan la primera casa han de concertar les pagues que de ordinari acostumà de ser dos y de quatre en quatre mesos o com se conscertan y advertesca que si promet algun preu de algun remat li poden penrrre la paraula entretant que estarà en lo remat, però no si ja esta fora a lo menos no té obligació de tenir-si, perquè porra haver trobada millor ventura y advertesca no vaja sol a fer compra de moltons ni tampoch se fie de ganaders que com ells se conexen no tenen llei sino que procure tenir sempre un pastor ben pratic y porte-se'l-ne.

Ítem nota que si a cas lo pastor li desagrada o-l vol despedir sia lo tro y lo llamp tot de una porque si ell ho sabia seria cosa perillosa no li enmatzinàs lo bestiar

- ab alguna beguda que són los jochs que ells solen fer quant estan colerichs y axí ab ningun mosso se ha de tractar ab més blandura lo temps que estarà en casa.
- Ítem nota que convé sia abundant la provisió de sorra y tonyina y si és possible sia sempre de Ponent que és millor, de abadejo també se'n despedex però poc en lo rebost però és bona provisió per als mossos la provisió de les arengades és bona en son temps quan sian bones, però no molt grossos perquè poden-se compartir mal al venre.
- Ítem nota que per als divenrres y dissaptes convé y aja alguns ous en lo rebost en quara que no si guanye per alguns que estan de mala gana.
- Ítem nota que convé en lo estiu y aja en lo corral algunes gallinas sobrades y alguns pollastres y alguns colomins, no sols per a malalts sino també per a suplir a la falta de la carn los dijous a la tarde, quant no-s pot matar moltó perquè tot se corrompia y seria gran pèrdua per a la casa.
- Ítem nota que les provisions de les coses que-s gastan en lloch reumàtic se han de tenir así dalt en lo aposento y caixa del reboster, com lo suchre, lo carabatat, la dragea, sèmola, farro, pinyons, avellanes, y coses semblants de les quals basta que ni aja mostra en lo rebost.
- Ítem nota que après de Pasqua se acostuman provenir en abundàntia formatges de Menorcha y a Sant Matheu formatge de montanya en la fira de Santa Coloma.
- Ítem nota que la provisió del blat (...) molt bé d'esta matexa montanya si és asertada la anyada y sinó seguir la anyada que esta bona sort té esta casa que esta a tres llegües de Urgell, a tres llegües de Sagarra, altres llegües de Panadès y altres llegües del Camp. Les sivades sempre són millors en esta montanya.
- Ítem nota que lo vi vermell acostuma de ser millor, més barato y més prou en lo Pla y en Figuerola, lo claret en Valls y en la Selva, lo blanch en la Selva y a Constantí, y ara tenim provat que camí de Barcelona.
- Ítem nota que la tonyina se acostuma comprar en Barcelona y a les vegades se'n troba de més barata en Tarragona però és més a tart.
- Ítem nota que-s falga molt la gent en trobar en lo rebost una cana de cordeta de llinyeta y de scorrejada, quant la han menester tiretes, agulles axí monges com de plata y alguns dogals per als matxos, que és la cosa que més ordinariament los roban y algunes singles comunes.
- Ítem nota que los preus segons se venen y costan posades en casa ad arbitrium viri timorati.

Del Guarda-roba

- Ítem nota que com lo guardaroba sia lo qui ven la palla y la sivada, y lo diner entre en comte del rebost convé que lo majordom del rebost li done la sivada mesurada, y tinga las xavegues de la palla contades, perquè sabent quantes quarteres de sivada li ha donada sabrà quin diner me ha de exir, puys per a cada quartà de sivada corespon un sou de palla.
- Lo guardaroba convé dorma bax devant la sivadera per als qui venen tart y se'n volen anar de matí y com a tal ha de ser casi de la matexa confiança que lo reboster y més en matèria de honestadat.
- Ítem nota que convé molt en totes estes officines que-s reben y donan diners se tinga gran cuidado no prengan ni donen ningún diner dolent llevats los bassiners que-s han de penre lo que·ls donen, y al cas del any és esta diligència ocasió

de tenir molts reals més del any y no abundarà lo depòsit en menuts y menos en falsos.

Ítem nota que convé no accepte lo guarda roba ninguna cosa que no estiga señalada y axí convé y aja abundancia de señals en particular la segona festa de pasqua y lo dia de Sant Magí, y altres occasions de molt concurs.

Ítem nota que y acostuma de haver còvens de quatre diners y còvens de vuyt diners, y que al omplir estos los ha de donar una bona pitjada, y després fer lo coromull.

Advertiment per a finir les mesures de venrre lo vi amenut en lo rebost

Primo nota que venent lo vi a tres lliures y sinc sous ve lo quarter a dos sous, una pugesa y mitja.

Si a rahó de setenta sous, ve a dos sous, dos diners y pugesa.

Si a rahó de setenta sinc, a dos sous quatre diners y mitja pugesa.

Si a rahó de vuitanta, a dos sous y sis diners.

Si a rahó de vuytanta sinc a dos sous, set diners y tres pugeses y mitja.

Si a rahó de noranta sous a dos sous, nou diners y tres pugeses.

Si a rahó de noranta sinc sous a dos sous, onze diners, y tres pugeses.

Si a rahó de sinc lliures, a tres sous, un diner y malla.

Si a rahó de sinc lliures y deu sous, a tres sous, sinc diners y una pugesa.

Si a rahó de sinc lliures y quinze sous, a tres sous, set diners y mitja pugesa.

Si a rahó de sis lliures, a tres sous y nou (diners).

Si a rahó de sis lliures y sinc sous, a tres sous y deu diners tres pugeses y mitja.

Si a rahó de sis lliures y mitja, a quatre sous y tres pugeses.

Nota que sobre del que costa qualsevol carrega de qualsevol vi se li carregarà per tots gastos quinse reals per càrrega y de ganància se dóna al vermell deu reals, al claret quinse y al blanch vint reals.

Advertiments per al aposento d'esta santa casa

Primo nota que convé moltíssim tenir persona per aposentar de qui-s confie que serà política, y que tinrà cuydado en tenir la roba y los aposentos nets, y juntament de qui-s puga sperar tota honestedat y virtut provada per haver de aposentar axí dones com homes, y de tota manera en lo discurs de l'any.

Ítem nota que convé molt lo tal sia diligent y tinga los aposentos sempre a punt, per lo que sap mal a la gent lo aguardar quant arriban cansats.

Ítem nota que se li deu advertir al aposentador que parle ab molt amor, compliments y bones paraules ab totom de tal manera que conegan de son dir que desija acomodar-los bé a tots.

Ítem nota que serà bé advertir-li que sia discret, y quant trobarà alguna misèria y brutícia en los aposentos dels qui són anats, ho neteje sens que se traga en plassa y ningu-n senta res.

Ítem nota que convé y aja un pare que sia aposentador major a qui lo tal aposentador tinga obediència y respecte, lo qual reba los hostes ab molt amor y modèstia, y compliments offerint-los tota la casa y lo servei d'ella, y sens orde de dit pare lo aposentador seglar no done aposento a ningú.

Ítem nota que lo pare aposentador major convé tinga sollicitut y cuydado en que lo aposentador seglar en fer buit un aposento al punt ne traga tota la roba de llens, plegue lo llit y scombrat lo tinga a punt per un altre.

- Ítem nota que lo servey y mobbles de que ha de tenir provehit qualsevol aposento com a coses necessàries son lo llit ab sa màrrega, matalaf, llansols y flasada o vànova, coxí y cocinera, tovalloles, torcaboques y tovallola, saler ab sal una ampolleta per a vi negre y altra per a oli, un brocal y tassa nets ab cànter ubert, una cadira o un banch.
- Ítem nota que servicials no convé se donen a totom sinó agent molt grave, y aquí-n té expresísima necessitat.
- Ítem nota que convé lo aposentador no done clau de aposento, que no li donen un recort, perquè de altra manera cada día se li'n portarie les claus sens pensarismes, y advertesca és bé use del vocabble de recort més que de peñora per lo que alguns pensan no fian d'ells y se'n enfadan.
- Ítem nota que convé estiga provehit lo aposentador de un parell de dotzenes de fogons per al servey de algunes persones que son tan asqueroses, que no-ls sap bé sinó allò que elles matexes se guizan, y també per alguns marits que no gustan ses mullers o filles vajan a la cuina per consegüent y acostuma haver en lo rebost provisió de carbó a diner la lliura comprant-lo com se compra a real la portadora posat en casa.
- Ítem nota que convé lo aposentador tinga a mà les scalfetes en los rebostets y estes ab molta abundàntia per a provenir-ne la gent ab facilitat, perquè com las cars en esta santa casa son tant grassas, apenes estan fora de la cuyna quant ja estan gelades y no-s poden menjar però advertesca que les dites scalfetes no convé estigan per los aposentos perquè acostuman orinar-se en elles y després posades en taula de alguna gent honrrada donan un olor intollerable y restan afrontats sens saber-ne res.
- Ítem nota que si bé de les coses més alabades d'esta santa casa és que apenes estan apeats quant ja se'ls dóna lo aposento net y posat apunt. Empero han de usar de cautela los aposentadors en no donar-los sinó un aposento de prompte, enquera que sian molts y vejan que n'hauran menester més, perquè ab aquex se aquitaran de prompte vent que tenen ahont acomodar sa roba y coses y després divisan millor la gent de respecta que y ha en la camarada per comodarse millor y ve a les vegades en lo entre tant altra cavalcada de gent honrrada, y poden repartir millor los aposentos bons en les persones principals.
- Ítem nota que donada la clau als hostes, sabut quants són de taula, convé vinga lo aposentador setglar y ab un paner los porte la roba neta, molt ben plegada y olorasa com son tovalloles, torcaboques, tovallola, llansols y coxineres dient-los que perdonen que si millor la tingués la casa millor la-ls donaria ab molta gana y voluntat.
- Ítem nota que la roba se ha de compartir segons la calitat de les persones y quant una cavalcada no y esta sino una nit y la tal roba no-s pot passar per aigua tinga cuydado lo aposentador de plegar-los molt bé y sinó y ha alguna taca notable los porà posar en llits de gent de més baxa mà, sempre los que y han dormit no sian gent que tingan malaltia sospitosa.
- Ítem nota que tinga gran cuydado quant alguns marits dexe asò i ses mullers per a fer alguna novena quant se ha de mudar alguna persona de un aposento en altre per a millor acomodar la gent en ninguna manera muden a la tal enquera que ella-n vulla y vinga bé perquè reix mal que quant tornan sos marits y no les troban en los aposentos ahont les han dexades los pesa molt.
- Ítem nota que per a evitar inconvenients y que no tingan que dir quant y haurà algunes dones soles arribada la nit o quant se'ls haurà de donar aposento entregue

la clau a la dona que fa les bugades com ara a na Maria, la qual acompanyades que les haurà al aposento, les tanque y al dematí les vaja a obrir, y nota que és bé les despedescan tant prest com pujan quant van soles.

Rebuda: Juny 2014
Valoració: Dr. Manuel Fuentes Gassó
Acceptació: Agost 2014.

Notes

- 1.- CAPDEVILA, Sanç. *Historia compendiada del Santuari de Sant Magí*. Montblanc: Tip. J. M Recasens, 1924. p. 9.
- 2.- SEGURA, Joan. *Història del Santuari de Sant Magí*. Santa Coloma de Queralt: 1994.
- 3.- AHAT.- Fons del convent de Sant Magí de la Brufaganya. Butlla de Clement VII (1524). S/C Núm. 270.
- 4.- Per aprofundir en aquest tema us remetem a l'apèndix documental.
- 5.- LLOBET, Josep M. *El contracte de la construcció de l'actual església de Sant Magí de la Brufaganya (1732)*, *Aplec de Treballs*, (Montblanc), 20 (2002). p. 151-160.
- 6.- Per a més informació sobre l'anàlisi tipogràfica d'algunes butlles consultar ALTÉS, Francesc Xavier. *Una butlla d'indulgències per a la capella de la verge del Socors al convent del Carme de Vic, impresa l'any 1528*, *Ausa*, (Vic), 155 (2005). p. 69-75